

TUL-FP-KNJ: Požadavky k SZZ
studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, zaměření německý jazyk**
typ: **magisterské studium**
platnost: **akademický rok 2013 – 2014**

Průběh státní závěrečné zkoušky:

- **Státní závěrečná zkouška v části zaměření německý jazyk je tvořena částí jazykovědnou a didaktickou. Zkouška probíhá v českém jazyce.**
- **Předpokladem pro připuštění k SZZ je úspěšné absolvování předřazené komplexní jazykové zkoušky na referenční úrovni B2 v produktivních řečových dovednostech, na úrovni B2 s tendencí k C1 v receptivních dovednostech (min. 65% bodů). Test je tvořen částí poslech a čtení s porozuměním, gramatika a lexikum a volný písemný projev na zvolené téma.**

NĚMECKÝ JAZYK

Základem jazykovědné části státní závěrečné zkoušky je komplexní jazyková analýza adaptovaného německy psaného textu. Předpokládá se bezpečná znalost lingvistických termínů a orientace v moderní germanistické bibliografii (slovníky, vědecké a pedagogické německé gramatiky, lingvistické a lingvodidaktické časopisy). U zkoušky uchazeč prokáže v případě nejasností bezchybnou teoretickou znalost foneticko-fonologického systému němčiny a dovednost jeho aplikace.

1. Gramatika a její předmět. Vztah morfologie a syntaxe. Slovo, morfém, alomorf. Gramatická kategorie (dle DUDEN, POVEJŠIL)
2. Slovní druh. Klasifikace slovních druhů (systémy slovních druhů v němčině).
3. Sloveso a jeho kategorie ve srovnání s mateřským jazykem. Paradigmatické kategorie. Slovesa plnovýznamová, sponová slovesa, modální slovesa, valence. Slovesné kategorie osoby, čísla, času, rodu, způsobu
4. Jména. Německé substantivum ve srovnání s mateřštinou z hlediska významu, tvarů a užití ve větě.
5. Člen, jeho význam a užívání. Problematika pádů v němčině.
6. Zájmena, jejich význam, tvar a užití.
7. Adjektivum v němčině ve srovnání s češtinou z hlediska významu, tvaru a užití. Stupňování. Postavení adjektiva ve větě.
8. Adverbium, tvary, stupňování, užití a postavení ve větě.
9. Předmět a metody zkoumání v syntaxi. Problematika definice pojmu věta. Typologie vět, pojem „větný člen“, větný rámec a porušování větného rámce; slovosled ve větě jednoduché. Složené souvětí – typy složených vět, pojem koordinace a subordinace; syntaktické prostředky spojování jednoduchých vět ve větší celky. Klasifikace vedlejších vět.
10. Lexikální význam. Slovo a lexém. Slovní pole. Rozdíl mezi potencionálním a aktuálním významem slov. Sémantické vztahy slov (polysémie, homonymie, synonymie, antonymie, hyperonymie na konkrétních příkladech). Základní postupy tvoření slov a způsoby rozšiřování slovní zásoby na konkrétních příkladech.

Doporučená literatura:

Dle sylabů jazykovědně orientovaných předmětů a souvisejících povinně volitelných seminářů.

DIDAKTIKA NĚMECKÉHO JAZYKA

Východiskem didaktické součásti závěrečné zkoušky je zevrubná lingvodidaktická analýza vybrané (části) lekce z učebnice německého jazyka. Interpretace učebnicového textu předpokládá interdisciplinární přístup k problematice a vychází z obecně pedagogických a didaktických principů a modelů nácviku učiva.

Na výtahu z učebnice prokáže zkoušený dovednost rozpoznat typické rysy učebního souboru a na jejich základě jej teoreticky zařadí do příslušné metodické koncepce.

Zkoušený navrhne standardní, a popř. také alternativní, metodický postup nácviku jevu v podmínkách základní školy, interpretuje související cvičení a úlohy a je schopen navrhnout jejich rozšiřující varianty.

V rovině řečových dovedností upozorní zkoušený mj. na otázky psycholingvistických souvislostí jejich nácviku.

U jazykových prostředků je předpokladem metodické analýzy lingvistická komparace jazykových plánů a predikce interferenčních jevů jako zdroje chyb.

Zkoušený prokáže dobrou orientaci v bibliografii oboru.

Zkouška je vedena v českém jazyce.

Užitá lingvodidaktická terminologie musí být reflektována v obou jazycích.

Tematické okruhy:

1. Rámcové podmínky výuky cizího jazyka na ZŠ (první a další cizí jazyk), problematika posloupnosti cizích jazyků na ZŠ (němčina po angličtině). Němčina jako jazyk sousedů. Interakce učitel – žák, vhodnost jednotlivých sociálních forem práce v podmínkách VCJ.
2. Lingvodidaktika a její bazové disciplíny, jejich přímý dopad na výuku německého jazyka na ZŠ.
3. RVP ZŠ a jeho klíčové kompetence pro 1. stupeň ZŠ se zřetelem ke kompetenci k učení a kompetenci komunikativní. Vztah řečových dovedností a jazykových prostředků v procesu rozvoje cizojazyčné komunikativní kompetence žáka jako cíli výuky cizímu jazyku na ZŠ; přístup „od řeči k řeči“.
4. Receptivní řečové dovednosti – poslech a čtení s porozuměním, specifika osvojování u dětí mladšího školního věku.
Psycholingvistická východiska, vzájemné porovnání. Prezentace, nácvik a kontrola.
5. Produktivní řečové dovednosti – ústní a písemný projev. Psycholingvistická východiska, specifika osvojování u dětí mladšího školního věku. Analýza vztahu vnější a vnitřní řeči, vztah mluveného a psaného projevu z hlediska lingvistického. Prezentace, nácvik a kontrola.
6. Fonetický a ortografický plán německého jazyka. Vzájemný vztah, lingvistická komparace češtiny a němčiny a didaktické důsledky odlišností. Prezentace, nácvik a kontrola.
7. Gramatický a lexikální plán německého jazyka. Vzájemný vztah, lingvistická komparace češtiny a němčiny a didaktické důsledky odlišností. Prezentace, nácvik a kontrola. Specifika osvojování u dětí mladšího školního věku.
8. Pojem chyba. Interference a transfer v podmínkách výuky cizímu jazyku.
9. „Věčné“ otázky lingvodidaktiky: užití mateřštiny, překladu a výkladu gramatiky.
10. Výuka němčině u žáků předškolního a mladšího školního věku a její specifika. Úvodní audioorální kurz, imerzní metoda, činnostní pojetí výuky. Děti se specifickou poruchou učení: možnosti a hranice osvojení cizího jazyka.
11. Zásadní metodické koncepce ve vývoji výuky cizích jazyků : koncepce dvojjazyčné a jednojazyčné. Přínos a aktuálnost jejich zásad.
12. Alternativní výukové formy ve VCJ: didaktická hra, reformní postupy (otevřené učení etc.)
13. Didaktika reálií, malých literárních a hudebních forem ve vztahu k jazykovým aktivitám žáků mladšího školního věku.
14. Evropský referenční rámce pro cizí jazyky, zkoušení a testování ve VCJ
15. Bibliografie oboru od počátku 20. století.

Doporučená literatura:

Dle sylabů předmětu didaktika (ND1-ND3) a souvisejících povinně volitelných didaktických seminářů.

(zodpovídají: PaedDr. Kamila. Podrápská, Ph.D. a Mgr. Martina Čeřovská)